

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. TH. LIMPERG JR., A. NIERHOFF EN H. R. REDER.

RUBRIEK REDACTEUREN: UIT EN VOOR DE PRAKTIJK: A. H. GRONDEL, ABR. MEY EN JAMES POLAK; LITERATUUR: Dr. A. STERNHEIM;
STATISTIEK: T. KEUIZENKAMP; — UIT HET BUITENLAND: J. S. VAN AKKEREN — EFFICIËNTIE: I. ROET Jzn.

MEDEWERKERS: TH. ANDRIES, H. J. VAN ARKEL, PROF. Mr. Dr. H. W. C. BORDEWIJK, J. BOSMAN Az., J. P. CROIN, P. J. DAM,
E. VANDIEN, W. H. ELLES, G. W. FRESE, Dr. W. J. HARTMANN, LEONARD JACOBS, R. KUIJPER, J. J. M. H. NIJST, J. PAARDE-
KOOOPER, PROF. Dr. N. J. POLAK, F. RINSMA, G. H. SECKEL, J. F. STARKE, PROF. J. G. CH. VOLMER, P. VAN VOORST.

SECRETARIS DER REDACTIE: C. VERWEY | UITGEVER: J. MUUSSES — PURMEREND
TESSELSCHADESTR. 15 - AMSTERDAM, TEL. 26600 | TELEFOON 77 — GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADruk IS GEORLOOFD. ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS. —

VERSCHEIJNT MAANDELIJKS. BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10.—. FRANCO PER POST F 10.24. BUITEN-
LAND F 10.60. - MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN
JAARGANG —

INHOUD

Van de Redactietafel	Blz.	77
De Accountantsverklaring II	"	77
door Prof. Dr. Nico J. Polak		
Een vergissing	"	78
door W. Ree		
Normale kostprijs	"	79
door Th. A. Dyrbye Jr.		
Vijftiende Accountantsdag	"	80
Middagzitting. Referaat van Ir. D. H. Stigter over: de grondslagen der samenwerking tusschen raadgevend ingenieur en accountant		
De taak van den accountant ten opzichte van de opname van den goederenvoorraad	"	87
door Wm K. de Brey, met naschrift van R. A. Dijker		
De vooruitzichten en de opleiding voor het beroep van accountant	"	89
(verslag eener lezing van R. A. Dijker) door J. J. V.		
Literatuur	"	90
Red. Dr. A. Sternheim Over het zelfstandig balansonderzoek		
Uit en voor de praktijk	"	91
Red. A. H. Grondel, Abr. Mey, James Polak Opgave No. 4 (Inrichting administratieve organisatie van een fabriek van kunstnijverheidsproducten) Uitwerking en beoordeeling van opgave No. 1 (Onder- zoek naar de juistheid van het bedrag van een in rechte toegewezen eisch tot schadeloosstelling)		
Uit het buitenland	"	95
Red. J. S. van Akkeren „Mon Bureau” — Management — Financiering van ondernemingen — Een centrale stenografie- en type- afdeeling — Inrichting van administraties: a. Motor- carfabrieken, b. Scheepvaart		

* *
*

In de eerstvolgende nummers zullen o.a. verschijnen:

Voorbehoud, door James Polak.

Fiscaliteiten, „ J. H. Hageman

Vervolg verslag vijftienden accountantsdag

VAN DE REDACTIETAFEL

Door verschillende omstandigheden, o.a. door de veelheid der ontvangen copie, was er eenige vertraging ontstaan in het afdrukken van het verslag van den 15den accountantsdag.

Met het oog daarop verklaarde de uitgever zich bereid, niet alleen om thans een nummer van 40 kolommen te doen verschijnen, doch om voor Juni nogmaals 24 kolommen extra te geven, zoodat het ons naar wij hopen mogelijk zal zijn, in de volgende maand het restant van bovengenoemd verslag geheel af te drukken.

Wij willen niet nalaten van deze plaats onze erkentelijkheid uit te spreken over de medewerking, die wij van de zijde van den uitgever bij voortdoring ondervinden.

DE ACCOUNTANTSVERKLARING

II.

In het vorige nummer van dit tijdschrift heb ik eenige beschouwingen gewijd aan dit onderwerp en de wenschelijkheid betoogd, dat in de Reglementen van Arbeid der accountantsverenigingen de accountantsverklaring worde geregeld. Ik zou die regeling streng wenschen te maken, evenals de voorschriften, die ten aanzien van rapport en onderteekening gelden. In het Reglement van Arbeid van het Instituut zou b.v. een artikel 8bis kunnen worden opgenomen van den volgende inhoud:

„Indien een lid behalve zijn in artikel 2 bedoelde rapport en hetzij naast, hetzij zonder onderteekening een verklaring omtrent een balans, een jaarrekening of enig ander verantwoordingsstuk afgeeft, dan houdt die verklaring volledige accoordbevinding in, voorzover geen uitdrukkelijk voorbehoud in de verklaring is te kennen gegeven. Zulk voorbehoud kan niet worden vervangen door omschrijving van verrichten arbeid noch door opsomming van accoordbevonden onderdeelen.

„Het niet vermelden van eenig onderdeel, dat redelijkerwijze geacht kan worden een bestanddeel der controle te

hebben uitgemaakt, beduidt onvoorwaardelijke accoordbevinging daarvan.

„Een verklaring betreffende een balans houdt, behoudens uitdrukkelijk gemaakt voorbehoud en met inachtneming van de bepalingen, vervat in het derde lid van artikel 7, in, dat het lid, hetwelk de verklaring afgeeft, op grond van een onderzoek als bedoeld in het eerste lid van artikel 7 van oordeel is, dat de balans een juist beeld geeft van den toestand van het vermogen, waarop die balans betrekking heeft. De bepalingen van het vierde lid van artikel 7 en het eerste en tweede lid van artikel 8 zijn mede op deze verklaring van toepassing.”

Ik geef deze redactie gaarne voor een betere. Indien daarin maar dezelfde beginselen zijn neergelegd als in bovenvermelde proeve. Die beginselen zijn:

- a. de verklaring houdt materiele accoordbevinging in,
- b. verzwijgen beduidt accoordbevinging,
- c. voorbehoud moet uitdrukkelijk worden gemaakt.

Het verbloemen eener onjuistheid door een certificaat van enkel formeele, comptabele accoordbevinging wordt zoodoende onmogelijk, evenals het verbloemen van onjuistheden door verzwijging ervan. Een accountant, die er zich van bewust is, dat stilzwijgen ten aanzien van eenig punt als materiele accoordbevinging wordt opgevat, en dat hij daárvan de verantwoordelijkheid draagt, zal, wáár hij ook eenige afwijking ontdekt, een uitdrukkelijk voorbehoud daaromtrent in zijn verklaring opnemen. Is dat voorbehoud de betrokken onderneming onwelgevallig, dan zal de misleidende publicatie zonder handteekening en zonder verklaring van den accountant het licht zien. Zulks ontdekt de belanghebbende eer dan het enkel ontbreken der handteekening, wanneer een nietszeggende accountantsverklaring aan het verslag is toegevoegd. Complaisance-verklaringen worden door zulk een toevoeging aan het Reglement van Arbeid onmogelijk gemaakt.

Indien zulke halfslachtige verklaringen onmogelijk worden gemaakt zal de accountantsverklaring onder alle omstandigheden voldoen aan de eischen, welke *Nijst en Verbiest* in hun Leerboek der Accountancy (blz. 179-180) daaraan stellen. Hun résumé betreffende de accountantsverklaring bevat de volgende zinsneden, waarin ik eenige woorden het gespaticerd:

„De uitvoering onzer taak als controleur bij naaml. vennootschappen moet er toe leiden, den aandeelhouders o n b e w i m p e l d e n j u i s t e n financieelen toestand der vennootschap uiteen te zetten in een beknopt rapport, in het jaarverslag der maatschappij op te nemen.

„Onze verklaring behoort de aandeelhouders en andere belanghebbenden er over in te lichten, of de financiële toestand en de resultaten der onderneming zoowel b e d r i j f s h u i s h o u d k u n d i g als boekhoudkundig j u i s t weergegeven zijn.”

Door enkelen, naar te hopen is door zeer weinigen, zal wellicht gevraagd worden, of het gewenscht is, aan de accountantsverklaring alle soepelheid te ontnemen. Twee motieven voor het betoonen van complaisance zou men immers kunnen aanvoeren, die meerdere vrijheid gewenscht zouden maken. Verbloeming van ongunstige feiten kan soms dienen om ernstiger onheilen af te wenden en de kans op herstel niet af te snijden. En bij ál te streng optreden wendt men zich tot een anderen accountant, die het heelemaal niet nauw neemt, die wellicht nog laat passeeren wat de eerste accountant nimmer hadde toegelaten, zoodat de belanghebbenden dan nog slechter af zijn. Ziehier de beide motieven.

Met het laatste motief heb ik spoedig afgerekend. Het is de moraalbedervende redeneering: als ik het niet doe, doet een ander het. Maar het is ook een redeneering, die het geheele

accountantsberoep op losse schroeven zet, die het zijn bestaansgrond ontnemt. Alleen dán kan dit beroep bloeien als men in den accountant vertrouwen kan stellen en dit kan men alleen als zijn woord ondubbelzinnig waar is, als hij het „integritate” uit het Instituutsdevies hoog houdt.

Het eerstgenoemde motief is van anderen aard: het brengt den accountant op het terrein der bedrijfspolitiek. Behoort hij daar anders dan in zijn adviseerende functie thuis? Ik geloof van niet: waar hij controleur is heeft hij slechts te verifieeren en te certificeeren wat geweest is, heeft hij slechts retrospectief werk te doen, niet zijn blik naar de toekomst te richten. Of er kans bestaat, door een onjuiste voorstelling van zaken iets goed te maken, moet den accountant koud laten: die kans bestaat bijkans altijd, zeer zeker in de oogen van hen, die op die goedmaking vurig hopen. Is niet iedere fraudeur door omstandigheden optimist ten aanzien van de mogelijkheid van herstel? En is het niet juist de taak van den accountant om dien fraudeur tijdig te ontmaskeren?

Ten aanzien van de accountantsverklaring kan dit motief voor complaisance nog een zeer sterke tegenwerping vinden. Zooals wij in het vorige opstel al zagen treffen wij de accountantsverklaring vooral aan bij „kreditwerbende” bedrijven. Verbloeming van ongunstige feiten kan er hier toe leiden, dat tal van beleggers volwaardig geld toevertrouwen aan een instelling, waar hun bezit, tengevolge van reeds bestaande tekorten, op hetzelfde oogeblik een aanzienlijke reductie ondergaat. Dat benarde bedrijfsleiders ertoe komen, goed geld (van anderen) naar kwaad geld te gooien, is, hoewel niet te verdedigen, toch te begrijpen, maar dat de accountant daartoe willens en wetens meewerkt is miskennis van zijn positie.

Naar mijn meening heeft de accountant zich slechts af te vragen, of de te publiceeren stukken al dan niet juist zijn. Een onjuistheid heeft hij aan te wijzen, onverschillig welke de gevolgen dier openbaring mogen zijn. Hoe scherp de accountant ook tijdens zijn controle heeft toe te zien, bij het afgeven van zijn certificaat moet hij zich den blinddoek van Justitia voorbinden.

Dr. N. J. POLAK

N.B. In mijn vorig artikel onder hetzelfde opschrift is een fout geslopen. Oorspronkelijk had ik de stof over eenige vervolgartikelen verdeeld, die ik later tot één opstel heb samengevoegd. In den vierden regel van blz. 64 eerste kolom zijn echter de woorden „in mijn vorig opstel” blijven staan; verzuimd is, ze te vervangen door „hierboven”.

EEN VERGISSING

Mij bereikt het bericht, dat de Gouvernements Accountantsdienst in Nederlandsch-Indië is ondergebracht bij het Departement van Financiën.

Het is mij onbekend, welke motieven hebben geleid tot het beëindigen van een zelfstandig bestaan van dien dienst, tot zijn terugbrenging tot een onderdeel van een Departement.

Wellicht heeft art. 64 van het Reglement op het Beleid der Regeering van Nederlandsch Indië, luidende:

„De verschillende takken van het algemeen burgerlijk bestuur „worden, onder de bevelen en het oppertoezicht van den „Gouverneur Generaal, beheerd door directeuren, wier getal, „werkkring en bevoegdheid worden bepaald door den Koning” hier den doorslag gegeven.

Immers leest men uit dit artikel, dat naast „directeuren” (= Departementshefs) geen diensthoofden bestaanbaar kunnen worden geacht, en naast de „Departementen” geen licha-